

Josep Pla i les fonts documentals de la Història d'Espanya

Autor: Jordi Segarra

Data de publicació: 18-12-2015

Segons En Pla, que ho recull d'una conversa personal mantinguda amb En Vicens i Vives, les fonts documentals de l'època dels Àustries, cal anar-les a cercar a París i Viena

Llegint, per pur plaer, el llibre Notes per a Sílvia, de Josep Pla (Obra Completa, editorial Destino, 1974), em trobo, a les pàgines 160-161, amb un text que crec que pot tenir un cert interès..

El transcrib tot seguit:

“Les primeres vegades que vingué al mas Pla, el professor Vicens i Vives estava encara imbuït de les idees tradicionals de la història política (li fou potser més fàcil de desprendre's de la rutina de les obvietats econòmiques que de les polítiques).

—Us puc comunicar —em digué un dia— una bona notícia.

—Eh! Passen molt altes.

—Un meu deixeble s'ha posat a estudiar els Àustries. El puc enviar onsevulla.

—¿I on l'enviareu?

—Vós direu... a Madrid.

—¿I per què a Madrid? ¿Per què, si vol estudiar els Àustries, no l'envieu als arxius de Viena? ¿Que potser creieu que Espanya ha tingut alguna forma original política a l'època dels Àustries, que hagi fet alguna cosa més que obeir?

—¿A vós us ho sembla?

—És clar que m'ho sembla. Crec que en aquest període Espanya no ha estat més que el braç armat i dirigit de Viena. És a l'arxiu dels Habsburgs que heu d'enviar el deixeble.

—¿Però vós teniu algun coneixement d'aquestes coses?

—Pocs coneixements. Conec, però, una mica la història de França. En aquest període de la història d'Europa —fins al renversament des alliances— no hi ha més que el contrast entre París i Viena, contrabalancejat, a cada moment, per Anglaterra.

—Però el que dieu és absurd...

—Com vulgueu. M'és igual. El que em sabia greu és que caiguéssiu en els tòpics més vulgars de la historiografia castellana.

—Jo no estic disposat a acceptar cap tòpic.

—Aparentment ho sembla.

—Sou un home massa anticonvencional.

—És el menys que puc fer davant un professor d'història.

—¿Creieu realment que la història de l'Espanya dels Àustries és a Viena?

—La història europea del país en aquest període, sí. ¿No trobeu que hauríem d'una vegada d'anar al gra i prescindir d'interpolacions patriotes? Si teniu un deixeble que vulgui estudiar seriosament aquest període, feu-li estudiar l'alemany i envieu-lo a Viena. El pot de la confitura d'aquest període és a Viena. El mateix us dic si us surt un xicot disposat a estudiar els Borbons d'Espanya.

—¿Què voleu dir?

—Vull dir que faríeu santament enviant-lo a París.

—¿Com, a París? Els Borbons d'Espanya tingueren una certa originalitat.

—Sí. Tingueren l'originalitat d'obeir, fins que el poble es desvetllà poc o molt el segle passat.

—¿Així vós considereu que les fonts de quatre segles d'història d'Espanya es troben a Viena i a París?

—És clar que ho crec. No es troben enlloc més.

—Però...

—Sí, ja ho veig. Fa molts i molts anys que es diu el contrari, i aquest lloc comú té un gran pes. ¿Per què no us ateniu al bon sentit?

—¿És que vós sou un home de bon sentit?

—Hi aspiro. El que us dic no té pas la intenció de negar l'existència, en els arxius de la Península, de molts papers. Ara, els papers de base sobre la política europea, en la seva primigènia complexitat original, són a Viena i París."

Pla, que era un home viatjat, que havia llegit molt, i no precisament best-sellers, sinó que solia anar a les fonts, devia saber el que es deia.

Jordi Segarra